

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Lieksan kaupunki pitää hyvänä ja puoltaa Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen tarkistamista siirtolaskelmien osalta sekä

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen hyvinvointialueiden rahoituksen laskelmien tarkastamisesta vuonna 2023. Oikeudenmukaisuuden ja kuntien tasapuolisen kohtelun lisääminen on kannatettava tavoite.

Lieksan kaupunki esittää, että siirtolaskelmissa kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset poistetaan täysimääräisinä, eikä esitettyä merkittävyydestä tarkastelua tehtäisi. Jos tarkistus koskisi vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista, on riski siitä, ettei tarkistuksen tavoite tasapuolisuuden lisäämisestä toteudu. Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdenvertainen kohtelu varmistuu vain, jos valtionvarainministeriö käy kaikkien kuntien tilinpäätökset ja niiden perusteella laaditut siirtolaskelmat läpi vuosien 2021 ja 2022 vääristävien erien osalta.

Lieksan kaupunki tuo esille, että kunnat ja alueet ovat erilaisia jo lähtötilanteessa. Pienille kunnille jokin raja, esim. 30 €/asukas, voi olla merkittävä verrattuna isoon kuntaan / kaupunkiin. Sen vuoksi on tärkeää, että siirtolaskelmien osalta tarkastelu tehdään täysimääräisesti, eikä erityisiä rajoja tuoda asetukseen mukaan. Toinen asia on se, että ns. edelläkävijäalueiden, kuten Pohjois-Karjalan, osalta tilanne on monin paikoin erilainen kuin niissä kunnissa ja kaupungeissa, jotka nyt ensikertaisesti vasta siirtävät sote-toimintoja hyvinvointialueille. Nämä erot olisi hyvä vielä tunnistaa erillisinä ja miettiä, onko alueiden välillä eroja. Esimerkiksi viimeisen vuoden alijäämän kasvu-vauhti / suuruus voisi olla tällainen tarkasteltava erä, kuin myös erän tosiasiallinen sisältö.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtiosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- 1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset**
- 2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät**
- 3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä**
- 4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen**
- 5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen**
- 6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot**

Lieksan kaupunki puoltaa yllä olevien erien huomioimista siirtolaskelmien oikaistavina erinä täysimääräisesti, kuitenkin huomioiden kohdat 3. ja 4. seuraavasti:

Kohta 3: Erityisen tärkeänä pidetään asetuksen perustelumistion kohtaa 4 Pääasialliset vaikutukset (s. 5/13, kappale 11), jossa todetaan ”Ehdotetun asetuksen sääntelyn perusteella kunnan ja kuntayhtymän, eli tässä vaiheessa hyvinvointialueen, täytyisi toimittaa riittävä selvitys kyseessä olevista kustannuksista, niiden kirjaamisen perusteista sekä mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, johon erityisesti takautuvien erien, kuten palkkaharmonisaatiokustannusten maksaminen perustuu.

Jos kunta on jättänyt kirjaamatta sote-kuntayhtymän esittämän osan alijäämästä, joka on esim. mahdollisten tulevien palkkaharmonisaatiokustannusten vaikutusta, ei näitä pidä ottaa huomioon kunnan valtiosuuslaskelmaa vähentävänä, oikaistavana eränä siirtolaskelmissa, eikä varsinkaan asetusluonnoksessa mainitun mukaisesti siten, että tiedot otettaisiin jonkin muun, tässä sote-kuntayhtymän, tilinpäätöstiedoista. On kuitenkin mahdollista, että hyvinvointialueen rahoitukseen lasketaan esityksen mukaisesti huomioon otettavaksi osuus, joka vastaa yhden vuoden kustannuksia. Tai hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon se summa, jonka sote-kuntayhtymä on esittänyt tilinpäätöksessään. Tällöin myös mahdollinen kustannuksen tulee jäädä hyvinvointialueen kustannukseksi täysimääräisesti. Näiden erien tarkastelussa tulisi huomioida myös se, että kunnat ovat jo maksaneet sote-kustannuksissaan vuosia, myös vuosien 2021 ja 2022 ajalta palkkaharmonisaatiosta. Tältä osin kunnat ja alueet eroavat toisistaan. Tämä osuus on jo kirjautunut kuntien tilinpäätöksissä kustannuksiksi. Kirjaamatta jättämiselle on ollut perusteet, jotka tulee huomioida. Esim. Lieksan kaupungin vuoden 2022 tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja liitetiedoissa on kirjaamatta jättämisen perusteita avattu perusteellisesti. Tässä tulee esille alueiden erilaisuus ja sen myötä tapahtuva epäoikeidenmukainen kohtelu, jos ei huomioida niitä perusteluita, miksi kirjaaminen tilinpäätökseen ei ole ollut mahdollista esim. kirjanpitolain mukaan.

Kunnan tiedot pitää huomioida kunnan esittämien tilinpäätöstietojen mukaisesti, eikä ottaa tietoja esim. sote-kuntayhtymän tilinpäätöksestä.

Kohta 4: yli/alijäämistä tulee poistaa ensin koronakertapalkkioiden vaikutus vuosilta 2021 ja 2022 ja sen jälkeen muut oikaisuerät täysimääräisinä. Yli/alijäämät tarkastellaan kunnan osalta kunnan tilinpäätöstietojen ja siirtolaskelmien mukaan eikä esim. toisen organisaation, kuten sote-kuntayhtymän tilinpäätöstietojen mukaisesti.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Korona-avustukset vuosien 2021 ja 2022 osalta.

Muut yksittäiset tai kertaluonteiset tai takautuvat erät, jotka voivat olla kunta ja/tai aluekohtaisia. Näissä oleellisuuden raja voisi olla esim. 10 000 euroa, tai näidenkin huomioiminen täysimääräisinä, koska merkittävyyden vaikutus on kuntakohtaista.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnys mielestänne oikea?

Asetuksen muutosesityksessä on ehdotettu, että kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna.

Lieksan kaupungin kantana esitetään, ettei merkittävyydestarkastelua tule tehdä tai vetää esim. 30 e/asukas rajaa tarkastelun perusteeksi. Oikaistavat erät tulee ottaa huomioon täysimääräisinä kuntien ja alueiden oikeudenmukaisen kohtelun ja siten koko asetusmuutoksen tavoitteen täyttymiseksi.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Lieksan kaupungin näkemys ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus) on se, että kunnat pystyvät raportoimaan tiedot annetussa ajassa kesäkuun loppuun mennessä. Riskinä pidetään asetuksen saamista ajoissa valmiiksi ja toisaalta tietojen läpikäyntiä ja mahdollista kommentointia syksyn aikana. Prosessin edetessä hyvänä pidetään toimintatapaa, jossa kunnat ja hyvinvointialueet pyydetään kuulemistilaisuuteen tai vastaavaan 16.5.2023 pidetyn kuulemistilaisuuden mukaisesti prosessin jokaisessa vaiheessa.

6. Muita huomioita.

Kuntien ja alueiden erilaisuus on syytä huomioida tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi. Kuntien tiedot tulee ottaa vain kuntien toimittamista tiedoista ja siirtolaskelmasta.

Hyvärinen Marika
Lieksan kaupunki